

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ВАРТОСТЕЙ У ПРОВІДНИХ НАПРЯМАХ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

У статті здійснено спробу визначити етнокультурні вартості, які доречно залучати у різні напрями виховання дошкільників. Окреслено психологічне підґрунтя та педагогічні передумови їх використання в освітньому процесі ДНЗ і родинному вихованні. Автор доводить, що сучасна дошкільна освіта повинна спрямовуватись на прилучення дітей до фольклорної спадщини, календарних традицій, декоративно-ужиткового мистецтва з метою формування у зростаючого покоління гідних ідеалів, активної життєвої позиції, сталих моральних переконань.

Ключові слова: етнокультурні вартості, напрям виховання, дошкільна освіта, фольклорні твори, календарні традиції, декоративно-ужиткове мистецтво, народні ігри.

Перебуваючи у стані реформування, дошкільна освіта України нагально потребує інноваційних упроваджень. Без відродження й переосмислення нашого минулого неможливе передбачення майбутнього. Отже, ретельне вивчення української етнопедагогічної спадщини зініціює краще пізнання сутності виховного процесу, збагачення народним виховним досвідом з подальшим його впровадженням у формування всебічно розвинутої, національно свідомої особистості. Необхідність формування етнічної свідомості майбутніх громадян зумовлена тим, що визнаючи себе представником певного етносу, людина стає співтворцем матеріальної й духовної культури свого народу, плекає його одвічні цінності, захищає гідність своєї етнічної спільноти, прагне долучитися до розбудови благоустрою української держави, яка на демократичних засадах забезпечує відповідні умови для самоутвердження й самореалізації етнічного потенціалу.

Аналіз історико-педагогічної літератури свідчить, що вже наприкінці XIX — початку XX-го ст. завдяки діяльності вітчизняних просвітників почали закладатися підвалини української дошкільної освіти — її пріоритетні напрями й спеціальна підготовка фахівців.

Першопочатківцями в цій справі стали представниці прогресивного українського жіноцтва, громадські діячки Н. Кобринська й М. Нагірна та інші. За їх переконанням, організаторами і власниками дошкільних закладів в умовах бездержавного існування нації могли бути спеціально створені громадські жіночі об'єднання. Вільні від безпосереднього впливу офіційної пропольської шкільної влади, вони мали забезпечити національну спрямованість опікунчо-виховного процесу в утримуваних ними закладах [1, с. 4].

Яскравим прикладом тогочасної освітньої парадигми в царині дошкільля може слугувати цитата зі статті І. Домбчевської «Перше

виховання дитини в дитячому садку», опублікованої у «Жіночій долі» 1937 року. Розмірковуючи про мету виховання, авторка зауважує: «Ушляхетнювати душу дитини, розвивати її, навчити пошанування родичів, вчителів, навчити любити свою віру, нарід, свою землю, природу — треба починати від малечку. І тому це завдання хоч доривочно сповнюють дитячі садки» (мова оригіналу) [1, с. 126].

Найбільш вагомий внесок в розробку теоретико-методичних заasad етнічного виховання дітей дошкільного віку належить С. Русовій. Саме Русова визначила принципи побудови українського дитячого садка, з-поміж яких виокремила й обґрунтувала необхідність створення системи дошкільного виховання на новітніх положеннях психології і педагогіки у поєднанні з багатовіковим досвідом народної педагогіки.

У творчій спадщині С. Русової особливого значення для нас набуває ідея українознавчої спрямованості. Зокрема, у монографії «Нові методи дошкільного виховання» авторка пише, що іграшки «на Україні продаються на ярмарках, зроблені самими дітьми або для дітей селянськими майстрами. Вони й дуже забавні, й характеристичні для певної місцевості, рівно як і дуже бажані для національного дитячого садка» (мова оригіналу) [2, с. 9].

Чільне місце у плануванні виховного процесу в українських дошкільних закладах С. Русова відводила календарній обрядовості. Наприклад, у статті «Роль жінки у дошкільному вихованні» зазначено: «у життя дитячого садка мають бути введені народні свята (Різдво з колядками, з Вертепом, Русалчині дні з веснянками, вінками з квітів, Івана Купала з купальськими вогнями і піснями і т. ін.)» (мова оригіналу) [3, с. 12].

Цінним для нашого дослідження є висновок С. Русової про те, що виховання дітей має бути позначене народним мистецтвом, естетичними сприйманнями й емоціями: «Мусять бути хати чепурно, чисто вбрані, діти охайно одягнені, їх увага звернута на красу оточення, але спостереження їх мають бути вільними, незалежними» (мова оригіналу) [2, с. 7].

Необхідність естетики у виховному середовищі й виховному процесі С. Русова пояснювала потребою емоційного налаштування дитини, яка, на думку педагога, є першоосновою у формуванні особистості: «Усі ці перші емоціональні враження під керуванням добре підготовленої учительки викличуть у чулих дитячих серцях перші моральні почуття, як шанувати і любити Бога і свій нарід, свій край, як високо ставити в своєму житті ідеал добра і правди і бути готовим завше героїчним подвигом служити цьому ідеалові» (мова оригіналу) [3, с. 9].

Сьогодні перед сучасною дошкільною педагогікою постає проблема вдосконалення навчально-виховного процесу на принципах народності й культуровідповідності, форм, методів і засобів педа-

гогічного впливу, запозичення виховного досвіду зарубіжних фахівців, в жодному разі не відмовляючись від власної споконвічної педагогічної традиції. Адже ніщо не може бути ефективнішим, аніж апробовані віками складові виховної системи, творцем яких був український народ.

Вивчення наукової літератури засвідчує, що одним із чинників формування особистості у період дошкільного віку є культурні вартості рідного народу (О. Батухтіна, А. Богуш, Н. Лисенко, Т. Поніманська, М. Стельмахович та інші). Водночас поза увагою вчених залишаються вивчення виховного потенціалу окремих елементів етнокультури та психолого-педагогічні передумови їх упровадження у процес виховання дитини дошкільного віку.

В означеному контексті звертаємося до етнокультурних вартостей. Адже вони концентрують у собі яскраво відображену виховну спрямованість. Насамперед це фольклор, календарні традиції, твори декоративно-ужиткового мистецтва. Завдяки жанровому розмаїттю, символізму, художній образності, емоційній насиченості в них виразно відображено й збережено етнічний колорит. Їх комплексне залучення до процесу виховання (за умови ретельного добору й спрощення змістовного навантаження) дасть змогу у доступній формі ознайомити дошкільників з культурною самобутністю рідного краю.

У результаті наукового пошуку були визначені педагогічні умови, які забезпечили ефективність використання виховного потенціалу етнокультури у роботі сучасних дошкільних закладів:

- застосування комплексу елементів родинно-побутової культури як засобів педагогічного впливу;
- створення емоційно позитивного клімату під час опанування знаннями й уявленнями українознавчого змісту;
- відповідність педагогічного процесу віковим, індивідуальним особливостям та можливостям дошкільника;
- орієнтація на розвиток творчої активності дітей;
- координація роботи з батьками;
- педагогічна майстерність, ініціативність й етнопедагогічна компетентність вихователя;
- відповідне методичне забезпечення навчально-виховного процесу.

Вивчення масиву етнографічного матеріалу було спрямовано на виявлення педагогічного цензу з подальшою систематизацією за загальноприйнятими в сучасній українській дошкільній педагогіці напрямками виховання.

Народ споконвічно приділяв велику увагу розумовому розвитку дитини. І хоча в сучасному поступі науки народні знання видаються архаїчними і не актуальними, науковці визнають істинність народного досвіду.

Усім без винятку фольклорним творам притаманне смислове навантаження, що сприяє засвоєнню дитиною знань, відображених у високохудожній формі. Численні прислів'я і приказки стверджують необхідність розумового становлення особистості: «Розум — найбільше багатство», «Розумний дім буде, а дурний руйне», «Розумний — розсудить, дурний — осудить» та ін.

Народні загадки є універсальним засобом розвитку логічного мислення дитини. Розгадуючи їх, вона не отримує готову інформацію, а в пошуках відповіді аналізує, порівнює, ставить нові запитання. Саме загадки найкраще доводять, що етнопедagogіка завжди сповідувала принцип переходу від простого до складного.

Найвпливовішим методом розумового виховання народ вважав спілкування з мудрими, літніми людьми. Не випадково кращими оповідачами казок та бувальщин були бабусі, дідусі й поважні односельці. Діти радо слухають їх повчальні історії, переймають життєву мудрість, набираються практичного досвіду.

В усі часи українці піклувалися про моральне виховання дітей. Уже з перших років життя за допомогою пестушок, приказок, примовок дитині прищеплювали почуття чесності, справедливості, скромності. За народними уявленнями, чисте сумління було найкращим здобутком життя людини. Не дарма ж в українських народних казках позитивні герої були хоча і бідними, але чесними, працелюбними, доброзичливими. Вони були завжди готовими прийти на допомогу. В цьому виявляється переконання народу в існуванні людини лише в спільноті: «Людина падає сама, щоб піднятися — потрібна рука друга».

Оскільки життя в соціумі вимагає дотримання певних правил поведінки, український дитячий фольклор вмістив докладний опис доброго поведіння, шанобливого ставлення до старших, товаришкості з однолітками, турботи про молодших: «Красу — бачать, мудрість — чують, доброту — відчувають» та ін.

Народ завжди пам'ятав, що дитину виховують як майбутнього сім'янина. Тому батьки намагалися бути гідним прикладом своїм дітям у родинних взаєминах і шляхетному ставленні один до одного. Народна педагогіка наголошувала на тому, що побудова сім'ї неможлива без любові і взаємоповаги. Запорукою сімейного щастя наші пращури вважали високу моральність подружжя і докладання спільних зусиль до справи виховання дітей: «Немає відданішої людини від рідної дружини», «Навіщо клад, коли в сім'ї лад» тощо.

Український народ завжди володів тонким почуттям прекрасного. Зовнішня і внутрішня краса були визначальними ознаками досконалої людини. Змалку дітей виховували в гармонії із собою і зовнішнім світом. Значний вплив на формування естетичного смаку маленьких українців здійснювало декоративно-ужиткове мистецтво.

Адже найнезначніші побутові дрібниці оформлювались на високому художньому рівні. Не лише побутове оточення, а й дитячі іграшки (здебільшого їх виконували близькі родичі, а згодом і сама дитина) оздоблювались з великим естетичним смаком [7, с. 72].

Аналогічно на формування естетичного смаку дитини впливала народна пісня і народна музика. Першими піснями в її житті були колискові. Через них немовля знайомилося з гармонією слів і мелодії. Згодом дитина сама починає співати, що сприяє розвитку її естетичного смаку. Народ піклувався, щоб дитячі пісні, окрім повчального змісту, набували високохудожньої форми.

З дитинства людина виносила в доросле життя переконання про природу, що є не лише об'єктом споживання — вона синонімічно неподільна з рідним краєм — «без верби і калини нема України». Народна мудрість твердить про неприпустимість бездумного користування природними благами, які слід охороняти і примножувати. Щоб дитина це збагнула, народна педагогіка вдавалась до антропоморфізму. У казках і легендах звірі й рослини наділялись людськими рисами характеру та діяли дотично до діяльності людей.

Трудове виховання завжди посідало провідне місце у виховній системі народу. Українська народна педагогіка ретельно розробляла ефективні шляхи трудового виховання в усталених педагогічних традиціях. У процесі трудового виховання умовно можемо виокремити три етапи: вступний чи ігровий (від двох до шести-семи років), помічний, чи визначальний (від семи до п'ятнадцяти років) і основний чи завершальний (від п'ятнадцяти до двадцяти років) [4, с. 126].

На першому етапі впродовж другого й третього років дитина за правильного виховання набувала деякої самостійності (у споживанні їжі, одяганні, вмиванні), засвоювала правила користування предметами та елементарні норми поведінки. Зазвичай долучалася до праці психологічно, засвоюючи слова «праця», «працювати» здебільшого такими ефективними виховними засобами, як колискові пісні, пестушки, потішки, різні заклички, які прославляли працю: «Ой люлі-люлі, бай», «Сину мій любенький», «Ладі-ладусі», «Сорока-ворона», «Кую-кую чобіток», «Зайчику, зайчику» та багато інших. Їхніх персонажів наділено здебільшого казковими, барвистими рисами, привабливими для малят. За приклад може слугувати цикл колискових пісень про котика «Ой котику, котику», «Ходить кіт по горі», «Ой ти котку сірий», «Ой ти коте Рябку», «Ой був собі коточок», багато інших, які закликають котика працювати: дитину колисати; дрова рубати, копати грядку, ловити рибку, піч топити, мести хату й сіни, учитися шити, молотити. Киця, яка ухиляється від праці, зазнає навіть фізичного покарання: «Бити кицю, бити — не хоче робити». Ганебно й красти. За те, що кіт «...вкрав у баби квітку, стала Галя ката бить, щоб не вчився так робить». І як висновок:

«Не вчись, коте, красти, а вчись, коте, роботу робити. Бери щип, іди на тік жита молотити».

Визначаючи роль народних педагогічних традицій в економічно-му вихованні дошкільників, зауважимо, що одним із провідних аспектів української народної педагогіки була (і залишається) підготовка дітей до господарської діяльності. Особлива увага акцентується на вихованні дбайливого господарника, оскільки в культурі українського народу завжди панувала повага до людини праці. До розряду виховного ідеалу підносились така риса, як господарність. У народній педагогіці слово «господар» чи «газда» (як говорять подекуди у західних областях України) виступає синонімом найкращих особистих і громадських чеснот людини.

Народна пам'ять зберегла багато казок, в яких схвалені господарність, працьовитість, ощадливість. Наприклад, у народних сюжетах творів: «Кривенька качечка», «Дідова дочка, бабина дочка», «Півник та двоє мишенят» та інших змальовуються дотепність і кмітливість думки, пошана до праці, до людей, бережливе ставлення до довкілля.

Наші пращурі здавна створювали жартівливі пісні, в яких висміюється ледарство й невміле господарювання: «Грицю, Грицю до роботи», «Господиня гарна я», протиставляючи йому працьовитість і дбайливість: «Ой накладу вогник», «Вербовая кладочка» та ін. Особливість українського фольклору полягає з-поміж іншого в доступності для різних вікових категорій своїм лаконізмом, поетичністю, простотою, легкістю запам'ятовування, а відтак містить невичерпний виховний потенціал [6, с. 163-164].

Прагнення прищепити дітям господарський хист відобразилось у найкоротших жанрах усної народної творчості. Так, українські народні прислів'я, приказки, побажання репрезентують цілий спектр особистісних цінностей людини та їх антиподи. Здебільшого вони стосуються господарсько-побутової сфери життєдіяльності. У прислів'ях «У доброї господині і півень несеться», «Де дві газдині, там голодні свині», «Де багато господинь, там хата неметена та каша несолена», «За добрим господарем і свиня — господиня» позначені окремі факти та явища реальної дійсності, які здавна побутували у народному житті. Про наслідки безглузлого господарювання говорять: «Догаздувався до дідівської торби», «Він би газдував, якби вік жито мав», «Почав газдувати і не стало йому хліба» та ін. Різноманіття прислів'їв, приказок, примовок зумовлене життєвим досвідом народу, який переконує, що інколи одне слово чи речення, сказане своєчасно і влучно, закарбовується в пам'яті міцніше й надійніше за будь-які бесіди чи нотації.

У розмові про правовий напрям виховання зазначимо, що активу в правовому відношенні людину необхідно формувати змалку, починаючи з дошкільного віку. Саме в цьому періоді можна заclas-

ти першооснови правових знань, виховати почуття відповідальності перед суспільством і державою, усвідомлення необхідності щодо дотримання норм права і моралі. Такі завдання сьогодні об'єктивно постали перед сучасною дошкільною освітою. Адже здатність людини змалку правильно розуміти норми моралі і доступних законів та відповідним чином поводитися не є природженою. Ці якості формуються під впливом навчання в спеціальних виховних закладах, а також в умовах доцільного спілкування з однолітками та з іншими людьми, завдяки участі дитини в різних видах діяльності.

Особливе значення у правовому вихованні набуває пізнавально-виховний потенціал української усної народної творчості. У більшості її різновидів сюжетна лінія та зміст стосунків персоніфікованих героїв наочно ілюструють найдоступніші правові норми. Опанування ними за умови детального аналізу поведінки кожного персонажу спрямовується на вправлення та самовиховання дитини в різних ситуаціях предметно-ігрового осередку закладів дошкільної освіти.

Загальні уявлення про права людини знаходимо у таких приказках та прислів'ях: «Семеро одного не чекають», «Сім раз відміряй, один раз відріж», «Щоб мати, треба дбати», «Косо, криво, аби живо» тощо. Такі приповідки здебільшого виступають зачином казки чи ж супроводжують її сюжетну лінію.

Народна казка — вагома частка народнопоетичної спадщини українців. Беручи за основу завдання, які сьогодні стоять перед сучасним суспільством, освітою і родиною, неоціненне значення казки вбачаємо в тому, що вона є поліфункціональним джерелом формування духовності дитини, її ціннісних орієнтацій, стимулюючи моральні, етичні, правові та інші чинники виховання.

Фольклор здавна відіграв важливу роль у формуванні правової свідомості. Так, у казках «Рукавичка», «Колобок», «Коза-дереза» сила виховного впливу пояснюється здатністю впливати на емоційно-почуттєву сферу дитини. Допомога, співчуття, чесність, гідність допомагають героям вижити і знайти вихід зі складних ситуацій. Розповідаючи дітям казки, намагались змалювати розгорнуту картину об'єктивного характеру того чи іншого явища й водночас формувати практичні вміння та навички його аналізу, способи проникнення в його сутність.

Народна традиція не применшувала важливості фізичного розвитку дитини. До появи немовляти на світ рідні оберігали майбутню матір від стресів і травм, що несприятливо впливали на фізичне і психічне здоров'я ще ненародженої дитини.

Після народження батьки вважали своїм першим і головним обов'язком піклуватись про здоров'я немовляти. Співаючи над колискою, мати бажала своїй дитині «рісточки у кісточки», «здоров'ячко на сердечко», і щоб воно «спало не плакало, росло — не боліло» та ін.

Упродовж першого року життя батьки, приспівуючи пісеньки-пестушки, виконували разом із дитиною нескладні фізичні вправи, які сприяли формуванню правильної постави й адекватній координації рухів.

Слід зауважити, що особливе значення нормального фізичного розвитку зумовлено цілком реальними життєвими потребами. У діяльності трудової людини завжди поставало чимало таких проблем, для подолання яких потрібні фізичні зусилля. Сила і витривалість, стійкість і спритність в народі високо поцінювались, тому батьки прагнули виховати їх у своїх дітях. Окрім цього народ здавна збагнув, що фізичне виховання неподільне з іншими чинниками формування особистості. Отож, не випадково народ полюбив героїв-богатирів Кирила Кожум'яку, Микулу Селяниновича, яких наділено надприродним здоров'ям і фізичною силою. Розповідаючи казки і легенди, дорослі зауважували, що богатирі стали такими завдяки правильному поводженню, дотриманню певних умов, подоланню певних перешкод, проявляли силу волі.

Українська виховна традиція зберігає численні варіанти рухливих ігор, які сприяли формуванню спритності, витривалості, зосередженості, активності. Водночас український народ виробив певні навички загартування дітей для збереження їхнього здоров'я: ходьба першим снігом, умивання росою на Зелені свята тощо.

Народ у прислів'ях і приказках висловлював необхідність дотримання здорового способу життя, запобігання хворобам: «Бережи здоров'я — його в крамниці не купиш», «Нікому не заздри — заздрість з'їдає здоров'я», «Питимеш за здоров'я інших — сам захворієш» та ін.

У розмові про напрями виховання слід зосередитись на визначальному напрямі — національному вихованні. Відзначимо, що український народ, переживаючи поневолення і наругу, повсякчас оберігав історичну пам'ять про славне минуле і передавав майбутнім поколінням ідею незалежності української землі. Це якнайкраще відображено в героїчному епосі — бувальщинах, історичних оповідях, думках, козацьких піснях тощо. З їхньою допомогою наші пращури виховували в дітях почуття причетності до історії свого народу, гордість за минуле свого краю, бажання долучитися до здобуття Україною суверенності й примножувати її матеріальну та духовну культуру.

Зауважимо, що українська виховна традиція передбачала виклад історичного матеріалу на різних рівнях складності. Коли дитина маленька, їй розповідали і співали про історичні події, максимально спрощуючи понятійний апарат сюжету і надаючи йому елементів казковості. Коли дитина підросла, твори з історичним змістом ускладнювалися відповідно до віку і рівня її обізнаності.

Традиційно українці намагались відобразити історичне минуле в творах народного мистецтва (наприклад, образ козака Мамая). З-поміж іншого це сприяло пробудженню дитячої цікавості до зображення, а відтак і бажання дізнатися про події, дотичні до сюжетів художнього твору.

Невід'ємною складовою національного виховання народна педагогіка завжди визначала вивчення рідної мови. Саме досконале володіння і невідмова за будь-яких умов від рідної мови вважалося кращим доказом національної самосвідомості. Український фольклор містить різноманітні жанрові твори, в яких змальовано красу рідного слова, утверджено думку про необхідність збереження чистоти мовлення, оповідається про жахи внаслідок бездумного вживання слів. У такий спосіб дорослі намагались прищепити зростаючому поколінню любов до материнської мови, потребу уважно ставитись до рідного слова та прагнення ретельно формувати мовленнєву культуру.

Надзвичайно важливим за народними уявленнями виступало збереження звичаїв і обрядів. Втрата обрядової системи народу спричиняє втрату його унікальної самобутності. Спираючись на принципи народності й культуровідповідності, українська етнопедагогіка створювала оптимальні умови для успадкування молодим поколінням обрядів і звичаїв рідного народу. Задля запобігання їх втрати народ створив календарно-обрядовий цикл. За допомогою символічних дій і фольклорного супроводу передавався народний досвід у провідних сферах людської діяльності.

Обсяг статті спонукав автора до обмеження розгляду досліджуваної теми стислим аналізом лише кількох різновидів етнокультурних вартостей, дотичних у реалізації провідних напрямів дошкільної освіти. На сучасному етапі постає потреба у визначенні та обґрунтуванні психологічних механізмів процесу формування національної самосвідомості у дітей різних вікових категорій, удосконаленні підготовки майбутніх вихователів до впровадження засобів народного виховання у практику дошкільного закладу, пошук шляхів та умов народознавчої роботи з батьками вихованців.

Окреслені питання є на часі, позаяк навіть першо-початкове знайомство дає змогу зробити висновок про те, що засвоєні й примножені не одним поколінням, відшліфовані тисячолітнім досвідом, виховні традиції народу несуть у собі неоціненний педагогічний потенціал, який має стати визначальним чинником для розвитку сучасного українського дошкілля.

Література

1. Нагачевська З.І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України (друга половина XIX ст. – 1939 р.) / З.І. Нагачевська. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 136 с.

2. Русова С. Ф. Нові методи дошкільного виховання / С. Ф. Русова. — Прага : Сіяч, 1927. — 112 с.
3. Софія Русова і Галичина : зб. статей і матеріалів / [уклад. З. І. Нагачевська]. — Івано-Франківськ : Вік, 1996-128 с.
4. Скульський Р. П. Теоретичні та практичні аспекти української етнопедагогіки / Р. П. Скульський // Обрії. — 2004. — № 1. — С. 3-7.
5. Стельмахович М. Г. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. / М. Г. Стельмахович; [упоряд.: Л. В. Калуська, В. І. Ковтун, М. І. Ковтун ; відп. за вип. З. А. Боллок, Б. К. Остафійчук, І. В. Будзак, Р. М. Зуб'як ; за заг. ред. Л. В. Калуської]. — Коломия (Івано-Франків. обл.) : Вік, 2011. — Т. 1. — 2011. — 520 с.
6. Філіпчук Г. В. Українознавчі цінності в змісті національної освіти / Г. В. Філіпчук // Наук. вісн. Чернів. Нац. ун-ту. ім. Ю. Федьковича. — Чернівці, 2003. — Вип. 179 : Педагогіка та психологія. — С. 163-179.
7. Щербак І. М. Діти в традиційних обрядах українців / І. М. Щербак // Народна творчість та етнографія. — 2003. — № 3. — С. 71-77.

В статье предпринята попытка определить этнокультурные ценности, которые уместно использовать в различных направлениях воспитания дошкольников. Определена психологическая основа и педагогические предпосылки их использования в образовательном процессе дошкольных образовательных учреждений и семейном воспитании. Автор доказывает, что современное дошкольное образование должно ориентироваться на приобщение детей к фольклорному наследию, календарным традициям, декоративно-прикладному искусству с целью формирования у подрастающего поколения достойных идеалов, активной жизненной позиции, устойчивых нравственных убеждений.

Ключевые слова: этнокультурные ценности, направление воспитания, дошкольное образование, фольклор, календарные традиции, декоративно-прикладное искусство, народные игры.

V. V. Lappo

Psychological and Educational Preconditions of the Activation of Ethno-Cultural Values in Leading Areas of Preschool Education

The Kolomyia Institute of SHEE «Prykarpatysyi National University named after Vasyl Stefanyk» (8 Lysenka Str., Kolomyia, Ivano-Frankivsk region, Ukraine)

In the article there have been made attempts to define ethno-cultural values that are appropriate to be introduced in different directions of preschool education. The corresponding psychological background and pedagogical conditions, their use in the educational process of pre-school and family education have been determined. It has been noted that at the beginning of the formation of pre-school education in Ukraine its organizers had stressed the need to adopt actively the material and spiritual values of the Ukrainian people in the education of pre-school children. Because since the most ancient times people tried to convey to the growing generation the best examples of the cultural treasures of native land. The author argues that the current pre-school education should aim at familiarizing children with folklore, calendar traditions, applied and decorative arts, in order the growing generation gets worthy ideals, active life position, moral beliefs.

Keywords: ethno-cultural values; direction of education; early childhood education; folklore works; calendar traditions; applied and decorative arts; folk games.

References

1. Nagachevska, Z. I. (2002). *Pedahohichna dumka i prosvitnyctvo v zhinochomu rusi Zakhidnoi Ukrainy (druha polovyna XIX st. – 1939 rik)* [Pedagogical Thoughts and Enlightenment in Women's Movement Western Ukraine (the second half of XIX century – 1939)]. Ivano-Frankivsk: Plai.
2. Rusova, S. F. (1927). *Novi metody doshkilnoho vykhovannia* [New Methods of Pre-school Education]. Praga: Siiach.
3. Nagachevska, Z. I. (Ed.). (1996). *Sofia Rusova i Halychyna* [Sofia Rusova and Halychyna]. Ivano-Frankivsk: Vik.
4. Skulskiy, R. P. (2004). Teoretychni ta praktychni aspekty ukrainskoi etnopedahohiky [Theoretical and Practical Aspects of Ukrainian Ethno-Pedagogy]. *Obrii*, 1, 3-7.
5. Stelmakhovych, M. H. (2011). Vybrani pedahohichni tvory [Selected Pedagogical Works]. Kolomyia: Vik.
6. Filipchuk, H. V. (2003). Ukrainoznavchi tsinnosti v zmisti natsionalnoi osvity [Ukrainian Values in the Content of Education]. In *Naukovyi visnyk Chernivetskoho Natsionalnoho universytetu imeni Yu. Fedkovycha. Pedahohika ta psykholohiia: Vol. 179* (pp.163-179).
7. Shcherbak, I. M. (2003). Dity v tradytsiinykh obriadakh ukrainsiv [Children in Traditional Ukrainian Ceremonies]. *Narodna tvorchist ta etnografia*, 3, 71-77.